

รายงานการวิจัย

การเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง

จากกระจุยของชุมชนปิ้งสำนักใหญ่ ตำบลชากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ถาวร ดิมเลี้ยง

จุฑาทิพย์ ปุระมงคล

เมษยา บุญสีดา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

โดยการสนับสนุนงบประมาณจาก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

พ.ศ.2548

600253254

248191

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

248191

รายงานการวิจัย

การเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง
จากกระดูกของชุมชนบึงสำนักใหญ่ ตำบลชากพง อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง

ถาวร จิมเลียง

จุฑาทิพย์ ประมงคล

เมษยา บุญสีลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

โดยการสนับสนุนงบประมาณจาก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

พ.ศ.2548

ชื่อโครงการวิจัย: การเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งจาก

กระจูดของชุมชนบึงสำนักใหญ่ ตำบล ชากพง อำเภอกาบัง จังหวัด ราชบุรี

คณะผู้วิจัย : อาจารย์ นิคมเลี้ยง

จุฬาลักษณ์ ประมวง

เมษยา บุญลีลา

ปี พ.ศ. : 2548

บทคัดย่อ

248191

การวิจัยเรื่องการเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งจากกระจูดของชุมชนบึงสำนักใหญ่ ตำบล ชากพง อำเภอกาบัง จังหวัด ราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบึงสำนักใหญ่และประวัติความเป็นมาของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งจากกระจูด สภาพการผลิต ปัญหา อุปสรรคและความต้องการในการผลิต และแนวทางในการเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระจูด โดยการศึกษารวบรวมจากเอกสารจากการสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย จากผู้นำกลุ่มและสมาชิกของกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบึงสำนักใหญ่มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มสลับเนินเขา บ้านเรือนตั้งอยู่รอบบึงสำนักใหญ่ มีจำนวนกว่า 180 หลังคาเรือน ประชากรกว่า 900 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำสวนผลไม้ ประมง บางส่วนประกอบอาชีพในการสานเสื่อกระจูด ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านมาแต่บรรพบุรุษมาเป็นเวลากว่า 200 ปีและเป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุที่ในหมู่บ้านบริเวณบึงสำนักใหญ่มีกกระกระจูดขึ้นเองตามธรรมชาติที่ใช้เป็นวัตถุดิบจำนวนมาก ประกอบกับรัฐบาลได้จัดตั้งและสนับสนุนโครงการหนึ่ง หนึ่งผลิตภัณฑ์ ดังนั้น ชาวบ้านจึงรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานกระจูด บ้านมาบเหลาชะโอนขึ้น เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2544 เริ่มจาก

การมีสมาชิกจำนวน 17 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านและเป็นการนำเอาทกกระจุมาแปรรูปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ และสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก

สภาพการผลิตของกลุ่มมีการผลิตผลิตภัณฑ์หลัก 3 ประเภท คือ ตะกร้า กระเป่า และเสื้อ เป็นส่วนใหญ่ และมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพิ่มขึ้น ปริมาณการผลิตไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อของลูกค้า ในการดำเนินงานของกลุ่มมีคณะกรรมการดำเนินการ ทำให้สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยประมาณคนละ 3,000 – 8,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิด ความยากง่ายและลวดลายของผลิตภัณฑ์ มีการจำหน่ายตามร้านค้าในจังหวัด การออกงานแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ ส่วนปัญหา อุปสรรคและความต้องการของกลุ่มนั้น สมาชิกมีความต้องการศึกษาเพิ่มเติมในการออกแบบผลิตภัณฑ์และลวดลายให้มีความทันสมัยและได้รับความนิยม รวมทั้งการย้อมสีและการขยายกำลังการผลิต อย่างไรก็ตามในการผลิตผลิตภัณฑ์จากกระจุต้องอาศัยความชำนาญ ทักษะฝีมือที่เป็นความสามารถเฉพาะราย ในการพัฒนาเข้าสู่ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจึงต้องอาศัยประสบการณ์ของกลุ่มสมาชิก แต่ทางกลุ่มมีศักยภาพในการผลิตมีความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากมีความได้เปรียบหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบที่เอื้อต่อการผลิต สมาชิกมีฝีมือประณีต และสินค้าราคาไม่แพง จึงได้รับความสนใจจากผู้ซื้อมากขึ้น

แนวทางในการเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งจากกระจุของชุมชนบึงสำนึกใหญ่สามารถทำได้โดยการให้ความรู้ในการพัฒนารูปแบบและลวดลายที่หลากหลาย การควบคุมคุณภาพในการผลิตให้ได้มาตรฐาน รวมทั้งการบริหารจัดการกลุ่ม การทำแผนการธุรกิจ การตลาด ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนอย่างจริงจัง เพื่อให้อาชีพผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งจากกระจุซึ่งเป็นหัตถกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ขยายสู่ตลาดสากล เป็นการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านงบประมาณการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา(สกอ) เครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางฝั่งตะวันออก ที่มีมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นแม่ข่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ คุณมนตรี ยิ้มเยื่อน คุณสุนทรี ยิ้มเยื่อน และสมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสาน กระจุ๊ด บ้านมาบเหลาชะโอน ตำบล ชากพง อำเภอกาหลง จังหวัด ระยองทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยและให้ข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างดี ขอขอบคุณ คุณนิตยา สาครจันทร์ และคุณวราภรณ์ สาครจันทร์ ที่ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล คุณนิตยา ต้นสาย ที่ช่วยในการพิมพ์ รวมทั้งบุคลากรทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือในการจัดพิมพ์และจัดทำรูปเล่มให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้วิจัยหวังว่า รายงานการวิจัยฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจทุกท่านไม่มากนักน้อย

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(8)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ความเป็นมาของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	4
ปรัชญาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	4
วัตถุประสงค์ของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	5
การคัดสรรหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	5
คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิต/ผลิตภัณฑ์	6
หลักเกณฑ์การลงทะเบียน	7
เอกสารลงทะเบียน	8
ขั้นตอนการลงทะเบียน	8

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่

กระบวนการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	8
ประเภทผลิตภัณฑ์ที่คัดสรร	9
ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการสินค้า OTOP	10
การจัดระดับสินค้า	11
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	11
วัตถุประสงค์ของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	12
ความหมายของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	12
แนวคิดของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	12
การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน	13
ผลของการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	13
การขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	13
การได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	14
เงื่อนไขได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	15
การยกเลิกการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	15
สถานที่ติดต่อโครงการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	15
ประเภทของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	16
กระจุย	16
การใช้ประโยชน์กระจุยตามภูมิปัญญาท้องถิ่น	17
การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระจุยในภาคใต้	18
การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระจุยในภาคตะวันออก	20
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตจากต้นกระจุย	21

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
	วิธีการศึกษาข้อมูล
	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	การวิเคราะห์ข้อมูล
4	ผลการวิจัย
	สภาพทั่วไปของชุมชนบึงสำนักใหญ่
	ประวัติความเป็นมาของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับ
	ตกแต่งจากกระจูด
	สภาพการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับ
	ตกแต่งจากกระจูด
	กระบวนการผลิต
	ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ
	ประโยชน์ของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และ
	เครื่องประดับตกแต่งจากกระจูด
	การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับ
	ตกแต่งจากกระจูด
	แนวทางในการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับ
	ตกแต่งจากกระจูดของชุมชนบึงสำนักใหญ่

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่

5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	41
	สรุปผลการวิจัย	41
	การอภิปรายผล	45
	ข้อเสนอแนะ	47
	บรรณานุกรม	48
	ภาคผนวก	50
	ภาคผนวก ก รูปกิจกรรมและผลิตภัณฑ์จากกระจุย	51
	ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เจาะลึก	57
	ภาคผนวก ค แบบสังเกตสภาพทั่วไป	64

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 หลักเกณฑ์การให้คะแนน

25